

ולכן לא יכול הכהן הדיוט ללבוש את בגדי הכהן גדול.

ועוד, וכי בגדים שנסתמשת בהן קדושה חמורה בתוך קודש הקדשים תשתמש בהן קדושה קלה?!

אלא, מה תלמוד לומר "ילבש"?

כד-א לרבות את השחקים בגדים שחוקים שכשרין לכל עבודת הכהנים ובלבד שאינם קרועים.

בגמר (1) עבודת הכהן גדול ביום הכפורים נאמר: "ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם".

מלמד שטעונין גניזה. שלא ישתמש בהן הכהן גדול ביום כפור אחר, ולא הכהן הדיוט בכל השנה.

רבי דוסא אומר: ראויין הן לכהן הדיוט לכל השנה.

ומה תלמוד לומר "והניחם שם"?

שלא ישתמש בהן הכהן גדול ביום הכפורים אחר.

ומסיקה הגמרא את השאלה דנימא כתנאי:

מאי לאו, רבי יהודה ורבי דוסא — בהא קא מיפלגי:

דמר רבי יהודה סבר: תרומת הדשן עבודה היא, ולכך הוא מצריך ללבוש את כל הארבעה בגדים בשעת עשייתה.

ומר רבי דוסא סבר: לאו עבודה היא. ולכן הוא אינו דורש מ"ילבש" לרבות מצנפת ואבנט, אלא די בכתונת ומכנסים בלבד?

ומתרצינן: לא! דכולי עלמא עבודה היא.

והכא, בהא קא מיפלגי:

דמר רבי יהודה סבר: צריכא קרא לרבווי את המצנפת והאבנט כדי שלא נאמר שלא עבודה היא, ודי בכתונת ומכנסים בלבד.

ומר רבי דוסא סבר: לא צריך קרא לרבווי. דכיון דגלי קרא שצריך דוקא כתונת ומכנסים מבגדי כהונה ולא בגדי חול, כבר ידענו שעבודה היא וצריך את כל הארבעה בגדים. (2)

וממילא מיותר הפסוק ד"ילבש", לרבות בגדי כהן גדול ביום הכפורים שכשרין לכהן הדיוט.

בעי רבי אבין: תרומת הדשן — בכמה?

כמה אפר צריך הכהן להרים מעל המזבח.

האם מתרומת מעשר ילפינן לה ששיעורה אחד מעשרה, ואף כאן צריך הכהן לשער עשירית מהדשן שעל המזבח.

1. מרש"י משמע שלא גורס מכאן עד "מאי לאו". רש"ש.

ובגמרא לעיל יב ב מובא הקטע הזה כברייתא נפרדת, והגמרא מקדימה לפני כן "ואזדא רבי דוסא לטעמיה".

2. ומה דנקטה הגמרא לעיל בדעת רבי יוחנן כן, לא משום דסגי באמת כרבי דוסא דהא רבי דוסא לא כהלכתא דלדידיה כשרין בגדי כה"ג לכהן הדיוט ואנן פסקינן דטעונין גניזה אלא דהגמרא נקטה הטעם הקצר. שיח יצחק.

שהרי בשניהם כתיב לשון "הרמה", בתרומת הדשן נאמר "והרים את הדשן", ובתרומת מעשר נאמר "והרומתם ממנו".

או מתרומת מדין, (3) שתרמו אנשי הצבא שחזרו ממלחמת מדין מהביזה לה' ילפינן לה. שנאמר שם "והרמות מכס לה'... אחד מחמש המאות. (4)

תא שמע: דתני רבי חייא: נאמר כאן בתרומת הדשן "והרים", ונאמר להלן בקרבן מנחה "והרים" ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה".

מה להלן בקומצו — אף כאן בקומצו! שצריך הכהן לשער שיהא לפחות שיעור זה של מלא קומצו, ואם רצה להוסיף יוסיף [שהרי אין לומר שצריך מלא קומצו בדיוק. כי אי אפשר להכניס ידיו לתוך הגחלים הרותחות ולקמוץ. רש"י].

אמר רב: ארבע עבודות בלבד זר חייב

עליהן מיתה בידי שמים, אם עשאן במקדש. ועל השאר אינו חייב מיתה אלא מוזהר עליהן בלאו.

ואלו הן: זריקה וחקטרה, וניסוך המים על המזבח בחג הסוכות, וניסוך היין על המזבח בכל ימות השנה.

ולוי אמר: אף תרומת הדשן אם עשאה זר הוא חייב מיתה.

וכן תני לוי במתניתיה בכרייתא שלו: אף תרומת הדשן חייב עליה הזר מיתה.

ומבארנין: מאי טעמיה דרב?

דכתיב "ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת ועבדתם, עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת".

ודרשינן: "עבודת מתנה". דוקא עבודה

3. הקשו התוס': למה לא נסתפקו גם כן אי ילפינן מתרומה גדולה וחלה שאין להם שיעור כלל. ותירצו דבתרומה גדולה לא כתיב לשון הרמה אלא לשון נתינה, ובחלה כתיב "תרימו" ואינו דומה ממש ללשון "והרים" דכתיב בתרומת הדשן. ואילו בתרומת מעשר ובתרומת מדין כתיב לשון "והרמותם" "והרמות".

ועוד תירצו דילפינן סתום מן המפורש. ואילו בתרומה גדולה וחלה אין להם שיעור מפורש בתורה.

וכתבו עוד שאין להקשות היא גופא, למה לא נילף שיהא בהם שיעור מגזירה שוה כמו בתרומת הדשן. ותירצו דכיון דכתיב דהו "ראשית דגנך" ו"ראשית עריסותכם" משמע אפילו כל שהוא.

ועוד הקשו למה לכתחילה לא נסתפקה הגמרא למילף מהרמת הקומץ שהוא דומה ממש לתרומת הדשן דבשניהם כתיב "והרים". ותירצו כיון שאי אפשר ללמוד משם לגמרי שיעשה קמיצה בידו פן יכוח. ואעפ"כ מסיק ללמוד משם כיון ששוין לגמרי בלשון הכתוב. תוד"ה מתרומת.

ובריטב"א כתב שלכן הכריעה הגמרא ללמוד מקומץ כיון ששניהם עבודות של מזבח.

4. רש"י. וביארו התוס' שלכך לא פירש מתרומת העדה שהיתה אחד מחמשים כי לשון "והרמות" כתיב רק אצל תרומת אנשי הצבא.

ועוד כתבו להקשות, אמאי נסתפקה הגמרא? שהרי ודאי עדיף ללמוד תרומת הדשן מתרומת

כזאת שאתה נותן על המזבח חייבין עליה מיתה, ולא עבודת סילוק, שאתה מסלק ומסיר מהמזבח, כגון תרומת הדשן, אין חייבין עליה מיתה.

ועוד אנו דורשין "ועבדתם" — עבודה תמה שגומרת ומתממת [משלימה] את הדבר, ולא עבודה שיש אחריה עבודה. כגון שחיטה, (5) וקבלת הדם, והולכת הדם, שיש אחריהן עבודה של זריקת הדם.

אבל הזריקה היא העבודה האחרונה שבדם.

וכן הקטרה של האיברים או של קומץ המנחה, וכן ניסוך היין וניסוך המים, הם עבודות שאין אחריהן עבודה.

ולוי סבר: רבי רחמנא ריבתה התורה אף עבודת סילוק מ"לכל דבר המזבח" [ובלבד שתהא עבודה תמה], (6) כגון תרומת הדשן. (7)

ורב אמר לך: ההוא קרא ד"לכל דבר המזבח" — לאתויי שבע הזאות שבפנים של דם חטאות הפנימיות שמזה בתוך ההיכל על הפרוכת, (8) ושבמצורע, שמזה מלוג שמן של המצורע שבע הזאות בהיכל, (9) שאעפ"י

ועוד כתבו שם, שלכן לא מרבה לוי הוצאת כף ומחתה ודישון מזבח הפנימי כי הם אינם עבודות גמורות וחשובות, שתכליתם הוא לנקות המקום שיהא ראוי לעבודה אחרת. משא"כ תרומת הדשן, שאינה באה לשם ניקוי המקום אלא מצות ה' היא.

7. ותרומת הדשן הוי עבודה תמה אע"ג שיש אחריה הוצאת הדשן מ"מ בדשן זה שהרים לא היה עושה בו עבודות אחרות וכמו זריקה שנחשבת עבודה תמה אע"ג שיש אחריה שפיכת שירים כי בדם הזה שזרק תמה העבודה שלה. תוספות ישנים.

8. וכגון שהיה שוגג על כניסתו להיכל שאל"כ הרי חייב מיתה על עצם הכניסה. תוספות ישנים.

9. והן בכלל "זריקה" שהזכיר רב. תוד"ה לאתויי.

ועוד כתבו התו' שם שלכן מנה רב את ניסוך היין והמים לתרתי ואילו הזאות הדם והשמן נמנו לאחד כי ניסוך היין והמים הם חשובות שלפעמים הן באות בגלל עצמן [שניסוך המים הוא חובת החג ולא חובת הקרבן וגם ניסוך היין

מעשר ששניהם מצוה לדורות מאשר מתרומת מדין שהיתה רק לפי שעה. ותירצו לפי שבתרומת מדין כתיב לשון יחיד "והרמות" כמו "והרים" דתרומת הדשן משא"כ בתרומת מעשר כתיב "והרמותם" לשון רבים.

ועוד תירצו דניחא להו ללמוד ממדין ששניהם מצוה שמוטלת על כלל ישראל משא"כ תרומת מעשר שמוטלת רק על הלויים. תוד"ה מתרומת.

5. רש"י. והרש"ש תמה ע"ז דהא שחיטה כשירה אפילו לכתחילה בזר.

6. הקשו הראשונים דנימא איפכא, לרבות עבודה שאינה תמה ובלבד שתהא עבודת מתנה.

ותירצו התוס' דתרומת הדשן עדיפא לרבות כי היא קודמת לכל העבודות. תוד"ה ולוי.

ובתוס' הרא"ש תירץ שאם נרבה עבודה שאינה תמה, "ועבדתם" למאי אתא. אבל אי מרבינן עבודת סילוק, איכא לאוקמי "עבודת מתנה" בשאר עבודות סילוק כגון הוצאת הדשן שהיא פחותה מתרומת הדשן. משא"כ בעבודה שאינה תמה כולן עבודות חשובות הן שכולן באות לצורך עבודה שאחריהן.

רק בעבודות הנעשות מבית לפרוכת, דהיינו בקדש הקדשים, ישנו הכלל הזה שרק על עבודת מתנה חייב הזר — כגון הזאות של בין הבדים ביום הכפורים ונתינת קטורת על האש שהן נעשות מבית לפרוכת — ולא על עבודת סילוק כגון הוצאת כף ומחתה של הקטורת ביום הכפורים.

הא בחוץ, אפילו עבודת סילוק חייב עליה, כגון תרומת הדשן.

ומקשינן: **אי הכי, "ועבדתם"**, דדרשינן מיניה שרק על עבודה תמה חייב הזר, נמי נדרוש כן:

"אל מבית לפרוכת" — הוא דעבודה תמה דוקא, כגון נתינת הקטורת על האש שהיא גמר אותה עבודה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה, כגון הכנסת כף ומחתה לקודש הקדשים, שאינה גמר עבודה, כי לאחריה הוא מחזיר את הקטורת מהכף לתוך חפניו ומקטירה על גבי הגחלים שבמחתה.

הא בחוץ חייב הזר אפילו על עבודה שיש אחריה עבודה.

והרי בדין זה לא מצינו שנחלק לוי על רב?

ומתריצין: הדר ערביה קרא, על ידי הוי"ו של "ועבדתם" שהוא מוסיף לענין ראשון,

שהם אינם "דבר המזבח", מכל מקום נתרבו מ"לכל", שגם עליהם חייב הזר מיתה.⁽¹⁰⁾

ולוי: **נפקא ליה שתי הדרשות מ"דבר" ו"כל דבר"**. שגם המלה "דבר" מיותרת, לפי שהיה יכול לכתוב "למזבח" בלבד, ודרשינן מ"דבר" לרבות תרומת הדשן, ומ"לכל" מרבינן שבע הזאות שבפנים.

ורב: **"דבר" ו"כל דבר" — לא דריש כשתי דרשות,** אלא כדרשה אחת, לרבות שבע הזאות שבפנים.⁽¹¹⁾

ומקשינן ללוי: **ואימא כך נדרוש את הפסוק:**

"לכל דבר המזבח" — כלל. "עבודת מתנה" — פרט.

כלל ופרט — אין בכלל אלא מה שבפרט, דהיינו: **עבודת מתנה, אין, כן. עבודת סילוק, לא.**

ונמעט תרומת הדשן?

כד-ב ומתריצין: **אמר קרא "ולמבית לפרכת, ועבדתם עבודת מתנה"**. הרי התיבות "ולמבית לפרוכת" מהוות הפסק בין הכלל לפרט.

לומר לך: **אל כמבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה, ולא עבודת סילוק.**

מצורע נותן מיתר השמן על התנוך המצורע קמ"ל דהוי עבודות תמות לפי שמהדם הזה שהזה על הפרוכת לא יעשה עוד עבודה ולא דמי להולכה וקבלה שבאותו הדם שהולך וקיבל יזרוק לאחר מכן. וכן השמן שנותן על התנוך הוא שמן אחר. תוספות ישנים.

11. הקשה בגבורת ארי דר"ל דסבר לעיל

אפשר לנדב יין בפני עצמו] משא"כ שמן של מצרע לעולם בא בגלל הקרבן שיש עמו זריקת דם ולכן הוא בכלל זריקה.

10. רש"י. ויש מפרשים שהחידוש הוא דס"ד דלאו עבודות תמות נינהו שהרי לאחר הזאה על הפרוכת צריך עוד ליתן מהדם על קרנות מזבח הפנימי וכן לאחר שבע הזאות מהשמן של